

Dansk Folkepartis værdiordfører, Pia Kjærsgaard, har blandet sig i debatten i denne uge.
 Foto: Jonas Skovbjerg Fogh

Gæt med. Hvem sagde hvad i ugen, der gik. Gæt med og se svarene nederst på siden.

1 »Det er kun flid, opfindsomhed og dygtighed, der kan sikre velfærd. Velfærd kan ikke sikre velfærd. Og er man mindre flittig, mindre opfindsom og mindre dygtig end andre, bliver man fattigere end dem. Er det virkelig meget svært at forstå? Det repræsenterer tilmed en indre retfærdighed.«

- A. Joachim B. Olsen (LA) ordfører
- B. Søren Pind (V) ordfører
- C. Asger Aamund, erhvervsmand

2 »Problemet er ikke østarbejderen, der kommer herop og tager et job til 120 kr. i timen – en løn, fagbevægelsen har sagt ok for. Problemet er danskeren, der ikke gider tage det job.«

- A. Joachim B. Olsen (LA), ordfører
- B. Jørn Neergaard Larsen, adm. direktør
- C. Inger Støjberg (V), ordfører

3 »I Danmark får flere og flere indvandrerkvinder en akademisk uddannelse, men det får dem IKKE ALLE til at tænke mere selvstændigt eller blive mere socialt, kulturelt og demokratisk integreret i det danske samfund, så længe det er deres imam, som bestemmer, hvordan de skal leve deres liv.«

- A. Pia Kjærsgaard (DF), MF
- B. Karen Jespersen, tidl. minister
- C. Naser Khader

4 »Der skabes billeder hos mig om, at der nærmest er tale om en åndeligt laverestående race. Jeg synes, at man i grænseoverskridende omfang taler grimt om en befolkningsgruppe og skærer alle over en kam. Det er helt uacceptabelt, og jeg synes, at vi burde holde os for gode til det.«

- A. Mette Reissmann (S), integrationsordfører
- B. Martin Geertsen (V), integrationsordfører
- C. Karina Lorentzen (SF), integrationsordfører

4 »Hvor sarte er vi egentlig blevet? Altså, hold nu op! Der er ingen grund til, at vi bliver så politisk korrekte, at det ikke er til at holde ud. Vi siger tingene, som de er, og det tror jeg egentlig ikke, at østeuropæere tager anstød af.«

- A. Pia Kjærsgaard (DF), MF
- B. Anders Samuelsen (LA), formand
- C. Inger Støjberg (V), ordfører

svaret på citatquiz

1.B.2.A.3.C.4.A.5.A

Op til jordskredsvalget i 1973 blev velfærdsstaten kaldt »den satans stat«. 40 år efter elsker vi velfærdsstaten og hader konkurrencestaten. Forsimplet? Ja, men det virker!

AF CLAUS HOLM

LEKTOR OG VICEINSTITUTLEDER, INSTITUT FOR UDDANNELSE
 OG PÆDAGOGIK (DPU), AARHUS UNIVERSITET

Konkurrencestaten er gået hen og blevet et holdningsbegreb – enten er man for den, eller også er man imod den. Godt nok præsenterede professor Ove K. Pedersen fra CBS i 2011 udtrykket i bogen »Konkurrencestaten« som et fænomen, der byggede på empiriske analyser.

Men i dag levner den stadig stærkere ideologiske diskussion af konkurrencestaten mindre og mindre plads til accept af konkurrencestaten som en grundpræmis for Danmark i en globaliseret verden. I stedet kandiderer konkurrencestaten til at være en satan af en stat, fordi den gør skoleelever og gymnasieelever til 12-talsjunkier, fordi den skaber nedbrudte og stressede mennesker, fordi den skaber miljøproblemer og alle mulige andre dårligdomme.

Ogsamtidig med, at man taler konkurrencestaten ned i helvede, taler man som oftest velfærdsstaten op i himmelske højder.

Det ved vi fra den politiske diskussion, hvor finansminister Bjarne Corydon (S) i august 2013 til dagbladet Politiken udtalte, at konkurrencestaten ikke alene var kommet for at blive, men at den også ville blive brugt til at styrke og modernisere velfærdsstaten. Men godt en måned senere udtalte en anden socialdemokratisk minister, nemlig Carsten Hansen, at han ikke kunne lide ordet konkurrencestat, da det legitimerer noget – for eksempel udliciteringer – som han ikke bryder sig om.

Hans udtalelse faldt på et tidspunkt, hvor Socialdemokratiet var i bund i forhold til vælgerne, særligt fordi Dansk Folkeparti gjorde indhug blandt S-vælgerne. Denne situation er stort set uændret, ja, faktisk er den vel kun ændret til det værre set fra et socialdemokratisk synspunkt.

Men hvorfor kan konkurrencestaten ikke udgøre en fornyelse af velfærdsstaten?

Svaret er, at vi er vidne til fornyelsen af en konflikt mellem elite og folk, der gør konkurrencestaten til et elitært projekt og velfærdsstaten til et folkeligt.

INFORMATIONENS EJVIND LARSEN skrev i 1974 om denne konflikt i debatbogen »Den satans stat – de gamle partiers nederlag«. Bogen handlede om jordskredsvalget 4. december 1973 og om de forskellige svar på, hvorfor staten op til dette valg blev kaldt satans.

Den umiddelbare forklaring på, at velfærdsstaten fik satanisk status, var, at det lykkedes Mogens Glistrup og Fremskridtspartiet at tegne et billede af en gigantisk offentlig sektor og et skattetryk på cirka 50 procent af nationalindkomsten som et ufolkeligt overgreb. Men ifølge Ejvind Larsen var Glistrups

Vi er vidne til fornyelsen af en konflikt mellem elite og folk, der gør konkurrencestaten til et elitært projekt og velfærdsstaten til et folkeligt.

DEBATLØRDAG

Den satans konkurrencestat

Fra Glistrup over Pia Kjærsgaard og videre til Thulesen Dahl er der en slags kontinuitet, der handler om, at de som partiledere inkarnerer en protest mod, at staten bliver eliternes projekt uden gavn for den almindelige dansker. Arkivfoto af Mogens Glistrup i 1973: Scanpix

gammelliberalistiske kamp blot et overfladisk symptom på den bagvedliggende årsag. For, hævdede Ejvind Larsen, skattekampen var i virkeligheden en fortsættelse af lønkampen, der igen hang sammen med en skærpet klassekamp og en uholdbar kapitalistisk akkumulationslogik.

Kort sagt var borgeren oppe imod mægtige kræfter – markedsvilkår og bureaukrater – som var langt mægtigere end Glistrup.

Men hvordan er situationen så i dag? Ja, i dag er konkurrencestaten den satans stat. Det hænger sammen med, at det lykkedes at tegne et billede af konkurrencestaten som en stat, der skubber den folkelige velfærdsstat tættere og tættere på afgrunden.

I den sammenhæng får Kristian Thulesen Dahl og Dansk Folkeparti rollen som beskytter af den almindelige danskers velfærdsstat mod en truende omverden, det vil sige mod en konkurrencestat, hvor den enkelte borger selv må sørge for at blive bedst mulig i stand til at klare sig i den globale konkurrence. Omvendt får statsminister Helle Thorning-Schmidt (S) og finansminister Bjarne Corydon rollerne som de elitære forrædere affolket.

Denne modsætning mellem elite og folk kan man godt kalde for en overfladisk og forsimplet forklaring på blandt andet Socialdemokratiets aktuelle problemer. Ikke desto mindre er der grund til at insistere på væsentligheden heraf.

Sagt på anden vis: Selv om det danske velfærdssamfund over de sidste 30-40 år er lykkedes med at opløse klassesamfundet til

Fremskridtspartiet og dette partis afløser, Dansk Folkeparti, har historisk set været – og er – suverænt bedst til at udnytte modsætningen mellem eliten og folket.

fordel for en situation, hvor vælgernes stemmeafgivelse hænger tæt sammen med borgernes interesser i velfærdsstaten, er det ikke lykkedes at opløse den konflikt mellem elite og folk, som vi kender tilbage fra 1973.

Det betyder for eksempel, at vi i dag forstår ulighed, ikke som konsekvens af klassekamp, men som elitens forræderi affolket.

DET BLEV IKKE mindst tydeligt i 00erne. Tidligere statsminister Anders Fogh Rasmussen (V) udpegede i 2002 konflikten mellem den almindelige dansker og smagsdommere. Den politiske kommentator Ralf Pittelkow og hans hustru, politikerken Karen Jespersen, rettede i bogen »Den lykkelige

dansker« fra 2005 et angreb mod de intellektuelles bedrevidende pessimisme.

Springer vi frem til 2010, så vi samme moralske forestilling om elitens forræderi af folket i journalist og forfatter Lars Olsens bog om »Eliternes triumf«, der tegnede et billede af en homogen og globaliseringsparat elite uden forbindelse til almindelige danskeres hverdagsliv.

Senest så vi det, da filosofen Peter Kemp i februar i dagbladet Politiken kritiserede finansminister Bjarne Corydon for at være konkurrencestatens hustryran – og altså forræder affolket og folkestyret.

Men hvad der er vigtigst at have blik for i den aktuelle politiske situation, er, at Fremskridtspartiet og dette partis afløser, Dansk Folkeparti, historisk set har været – og er – suverænt bedst til at udnytte modsætningen mellem eliten og folket. Af samme grund tror jeg, at Socialdemokraterne ved næste valg indkasserer konsekvenserne af det vælgerskred, som opinionsmålingerne til stadighed registrerer.

Omvendt kan Dansk Folkeparti og Kristian Thulesen Dahl godt se frem til at fejre endnu en vælgerfremgang. Fra Glistrup over Pia Kjærsgaard og videre til Thulesen Dahl er der en slags kontinuitet, der handler om, at de som partiledere inkarnerer en protest mod, at staten bliver eliternes projekt uden gavn for den almindelige dansker. Denne type af protest fungerer åbenbart stadig, uanset om vi taler om datidens diskussion af velfærdsstaten eller den aktuelle kritik af konkurrencestaten.

Professor Ove Kaj Pedersen har sikkert ret, når han i debatmagasinet Vild med Dan-nelse (udgivet af folkekirken i København) fortæller os, at vi burde kritisere velfærdsstaten og ikke konkurrencestaten. For velfærdsstaten er den egentlige katastrofe, når det gælder menneskesyn: Fordi velfærdsstaten ikke alene lykkedes med at gøre alle til demokratiske borgere, men samtidig mislykkedes med at gøre os ansvarlige for fællesskabet. Det vil sige, at vi bruger dannelsen til at styrke egne interesser og til at få del i goderne samtidig med, at vi unddrager os et forpligtende engagement i fællesskabet.

Konkret sker det, når vi vil minimere vores skat, unddrager os momsbetaling ved at acceptere sort arbejde og samtidig forsøger at få mest muligt ud af velfærdsydelse. Og er velfærdsstaten katastrofen, så er konkurrencestaten sat til at rydde op efter velfærdsstaten og bringe balance i vores måde at forholde os til rettigheder og pligter.

Men nej, denne analyse accepterer vi ikke. Det spærrer ideologien omkring velfærdsstaten for. Den gamle velfærdsstat kan åbenbart ikke være andet end god.

Situationen bliver derfor den, at Ejvind Larsens vulgærmarxistiske forklaring på protesten mod skattetrykket er i gang med at blive afløst af en kombination af en gammelliberalistisk og vulgærpopulistisk modstand mod konkurrencestaten. Kort sagt: Kritikken af konkurrencestaten og kærligheden til den gamle velfærdsstat har ikke hold i virkeligheden, men den dækker godt og grundigt over den.